

УДРУЖЕЊЕ ОДБОЈКАШКИХ СУДИЈА СРБИЈЕ

11000 Београд, Терезије 35/II, тел/факс 011/3232 985, 3231 357, ж.р. 355-1030706-79, ПИБ 100122136

Број: 77/2013

Београд, 3. август 2013.

Република Србија
Повереник за заштиту равноправности

Помоћница поверенице за заштиту равноправности
Косара Бекер

Предмет: Изјашњавање поводом вашег дописа
дел. бр. 07-00-112/2013-02

Поштована госпођо Бекер,

Захваљујем Вам на наведеном допису који сте нам доставили и уз који сте нам доставили мишљење Поверенице за заштиту равноправности под бројем 07-00-112/2013-01.

Веома ценимо ваше напоре да нам укажете на, по вама, неправилности у раду Удружења одбојкашких судија Србије (УОСС), али верујем да ћете се сложити с тим да имам право да се у име УОСС не сложим са начином на који се у наведеном допису с ваше стране третира однос УОСС према нашим чланицама у периоду пре и после порођаја.

Неприхватљиво је, а за мене као председника увредљиво, да се Удружењу одбојкашких судија Србије приписује дискриминација у односу на било кога, а нарочито у односу према женама, јер сам вам у претходном допису указао на то да је Србија лидер у свету одбојкашког суђења у погледу ангажовања жена-судија и односа према њима. Аргументи које су у вашем допису употребљени после проглашавања поступка УОСС за дискриминаторске, заснивају се на навођењу делова појединих закона који се индиректно односе на област којом се баве одбојкашке судије, али и на вашим проценама о стереотипима и предрасудама који се приписују Удружењу одбојкашких судија Србије.

Аргументација које се придржава УОСС заснива се на здравом разуму и друштвеној одговорности. С обзиром на то да у вашем допису нису предложена могућа решења која би УОСС у свом деловању могло да примени, УОСС ће се и даље придржавати досадашње праксе, у нади да ће тема која је предмет наше преписке бити прецизирана одговарајућим документима у области спорта, у оквиру планиране примене смислене законске регулативе коју је у свом експозеу 30. августа 2013. у Скупштини Републике Србије најавио председник Владе Ивица Дачић.

У сваком случају, и ја лично и Удружење одбојкашких судија Србије стојимо на располагању за детаљнију размену мишљења и мимо дописа. Верујем да бисмо на тај начин једни другима омогућили бољи увид у различите аспекте делатности којима се бавимо и квалитетније одлучивање у евентуалним сличним случајевима.

До тада, УОСС ће, имајући у виду препоруке из Вашег дописа број 07-00-112/2013-02 (који има исти деловодни број као и ваш допис од 28.5.2013. и достављен је са факсимилом Поверенице):

- и даље примењивати дугогодишњу праксу у погледу недељегирања на утакмице наших колегиница почев од четвртог месеца трудноће закључно са истеком периода од шест месеци после порођаја;
- обавестити све чланове УОСС о мишљењу и препоруци Поверенице за заштиту равноправности;
- и убудуће, као и до сада, поштовати законе Републике Србије и регулативу Одбојкашког савеза Србије и Светске одбојкашке конфедерације,

па и по цену да о томе обавестите јавност преко средстава јавног информисања и на други погодан начин - како је наведено у вашем допису бр. 07-00-112/2013-02.

У случају потребе за додатним информацијама, стојим на располагању.

С поштовањем,

Дејан Јовановић
председник Удружења
одбојкашких судија Србије
тел. 064/8 333 048

Копија:

- др Невена Петрушић, повереница за заштиту равноправности
- Министарство омладине и спорта
- Одбојкашки савез Србије

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА

МЗ
107/2013

ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

дел. бр.07-00-112/2013-02 датум: 1.8. 2013

УДРУЖЕЊЕ ОДБОЈКАШКИХ СУДИЈА СРБИЈЕ
Дејан Јовановић, председник

11000 БЕОГРАД

Теразије 35/II

Поштовани господине Јовановићу,

У прилогу Вам достављамо мишљење и препоруку Поверенице за заштиту равноправности бр. 07-00-112/2013 од 22. јула 2013. године, донето на основу притужбе Удружења одбојкашких судија Новог Сада.

С поштовањем,

Je

**ПОМОТНИЦА ПОВЕРЕНИЦЕ ЗА
ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ**

Косана Бекер

Kosana Bekker

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА

МЗ
107/2013

ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

дел. бр. 07-00-112/2013-01 датум: 22.7.2013.

МИШЉЕЊЕ

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднело Удружење одбојкашких судија Новог Сада против Удружења одбојкашких судија Војводине и Удружења одбојкашких судија Србије, због доношења и примене акта којим се судијама женског пола ускраћује право на суђење у одређеном периоду због трудноће и порођаја.

1. ТОК ПОСТУПКА

1.1. Повереници за заштиту равноправности притужбом се обратио Мирослав Берковић, у име чланова удружења одбојкашких судија Новог Сада, коју је поднео против Удружења одбојкашких судија Војводине и Удружења одбојкашких судија Србије.

1.2. У притужби је наведено:

- да председништво Удружења одбојкашких судија Војводине спречава судије женског пола да суде у другом делу првенства, због трудноће и порођаја, јер им ускраћује право да суде минимум шест месеци након порођаја и у обавези су да пријаве своју трудноћу и откажу све утакмице после уласка у четврти месец трудноће;
- да је одлука о примени одредбе која регулише овакав статус жена судија унета у записник са треће седнице председништва Удружења одбојкашких судија Војводине, под тачком 4, бр. 06-2012/2013 од 20. децембра 2012. године;
- да се ни у једном правилнику Удружења одбојкашких судија Србије не спомиње оваква одредба, али да председништва Удружења одбојкашких судија Војводине и Удружења одбојкашких судија Србије спроводе ову „препоручу“;
- да се судијама женског пола ускраћује право да суде након порођаја, чиме се прави разлика између судија на основу њиховог пола, а уједно се утиче и на усавршавање, напредовање на виши ранг такмичења и слично;

- да Медицинска комисија Светске одбојкашке федерације (ФИВБ) по питању лекарских прегледа за судије има ограничење за суђење од шестог месеца трудноће (зачећа);
- да председништва ових удружења врше дискриминацију тиме што судијама женског пола постављају додатне услове, упркос чињеници да су све судије, чланови јединственог удружења изједначени у правима и обавезама.

1.3. У допуни притужбе од 24. маја 2013. године наведено је да је акт бр. 66/2012 од 18. октобра 2012. године, под називом „Договори са семинара Удружења одбојкашких судија Србије пре почетка такмичарске године 2012/2013“, објављен након одржаног семинара Удружења одбојкашких судија Србије.

1.4. Повереница за заштиту равноправности спровела је поступак у циљу утврђивања правно релевантних чињеница и околности, а у складу са чл. 35. ст. 4. и чл. 37. ст. 2. Закона о забрани дискриминације¹, па је у току поступка прибављено изјашњење Удружења одбојкашких судија Војводине и изјашњење Удружења одбојкашких судија Србије.

1.5. У изјашњењу Владислава Божовића, председника Удружења одбојкашких судија Војводине, наведено је:

- да Удружење одбојкашких судија Војводине није донело одлуку којом ограничава право судијама женског пола да суде током трудноће и након порођаја;
- да подносилац притужбе погрешно тумачи улогу и значење текста из записника, с обзиром да је спорни текст из записника обавештење члановима, а не одлука председништва Удружења одбојкашких судија Војводине, док је у записнику јасно назначено да је реч о изводу из документа Удружења одбојкашких судија Србије, дел. бр. 60/2012 од 18. октобра. 2012. године;
- да је председништво Удружења одбојкашких судија Војводине информисало своје чланове да се пропис примењује на све чланове Удружења одбојкашких судија Србије – на одбојкашке судије са целе територије Републике Србије, па тако и на чланове Удружења одбојкашких судија Војводине;
- да се овај пропис Удружења одбојкашких судија Србије директно примењује на највишим нивоима такмичења Одбојкашког савеза Србије, у којима Удружење одбојкашких судија Србије има непосредну надлежност формирања листа и делегирања судија, као и да овај пропис Удружење одбојкашких судија Војводине мора да примењује јер га на то обавезују законски прописи;
- да је неспорна чињеница да је Удружење одбојкашких судија Војводине, као спортска организација, члан Удружења одбојкашких судија Србије, као и да све судије чланови Удружења одбојкашких судија Војводине, јесу уједно и чланови Удружења одбојкашких судија Србије;

¹ „Сл. гласник РС”, бр. 22/09

- да се у записнику на који се подносилац позива, налази препис текста одлуке Удружења одбојкашких судија Србије, који представља општи правни акт којим се уређује статус судија и суђење на утакмицама и као такав представља спортско правило, у смислу Закона о спорту, због чега је његова примена законски обавезујућа за све чланове националног спортског (одбојкашког) савеза, па тако и за Удружење одбојкашких судија Војводине;
- да сходно прописима, Удружење одбојкашких судија Војводине нема надлежност да својом одлуком регулише статус судија и суђења на спортским такмичењима, јер је ова материја законом одређена као део спортских правила за чије доношење је надлежан Одбојкашки савез Србије, тј. његов део који се зове Удружење одбојкашких судија Србије;
- да је Удружење одбојкашких судија Војводине део Удружења одбојкашких судија Србије, због чега је у обавези да непосредно примењује спортска правила, а што је и разлог објављивања спорног текста у записнику председништва Удружења одбојкашких судија Војводине (информисање чланова о донетим спортским правилима);
- да је притужба неоснована у погледу навода да је председништво Удружења одбојкашких судија Војводине донело спорну одлуку којом дискриминише жене судије, тј. притужба је упућена против погрешног правног лица, због чега је треба одбацити.

1.6. У изјашњењу Дејана Јовановића, председника Удружења одбојкашких судија Србије, наведено је:

- да је акт бр. 66/2012 од 18. октобра 2012. године, под називом „Договор са семинара Удружења одбојкашких судија Србије пре почетка такмичарске године 2012/2013“, намењен судијама Суперлиге, Прве лиге и Друге лиге, објављен на интернет сајту Удружења одбојкашких судија Србије и дистрибуиран свим судијама електронском поштом;
- да је у тачки 13. овог документа наведено да је обавеза судија да пријаве своју трудноћу и откажу све утакмице после уласка у четврти месец трудноће (због избегавања стресних ситуација и могућих повреда на утакмицама), да минимум шест месеци треба да прође после порођаја да би могле да наставе са суђењем (ко има потребу или жели, може да продужи период несужења после порођаја), као и да уколико је сезона почела не може се накнадно укључити у рад већ се чека почетак следеће сезоне;
- да су наведене обавезе судија женског пола резултат вишедеценијске праксе која се примењује на највишим одбојкашким лигама у нашој земљи, а усклађене су са документом Светске одбојкашке федерације (ФИВБ) под називом „*Medical Controls for Referees*“, који је доступан на интернет сајту ФИВБ;
- да су разлози који су Удружење одбојкашких судија Србије деценијама опредељивали за овакав став пре свега хуманитарног и друштвено-одговорног карактера, с обзиром да су трудноћа и првих годину дана после трудноће најосетљивији период и за жену и за новорођенче у психо-физичком и здравственом смислу;

- да су реакције играча, тренера и публике на судијске одлуке врло често непријатне и узрокују стресне ситуације за сваког судију, као и да је за жену у трудноћи опасан физички контакт са играчима и лоптом током загревања и одбојкашке утакмице, што се често дешава током утакмице;
- да мајци и беби нико не може да надокнади период међусобне одвојености, а Удружење одбојкашких судија Србије не жели да беби ускраћује природни нагон да буде уз своју мајку, нити жели да преузме одговорност за последице одвојености мајке од бебе због суђења на одбојкашкој утакмици;
- да у периоду дојења мајка не може да контролише вишак млека, нити се на гардероби може сакрити та природна појава, па ако на утакмици дође до излучивања вишка млека, било би непријатно и судији и осталима у сали;
- да Удружење одбојкашких судија Србије нема правилник или неки други акт/документ који третира питање суђења за одређени период због трудноће и порођаја, осим правила из „Договора са семинара Удружења одбојкашких судија Србије пре почетка такмичарске сезоне 2012/2013“;
- да је постојала и постоји намера да се питање ангажовања одбојкашких судија женског пола у периодима током и по завршетку трудноће регулише актима Удружења одбојкашког судија Србије, али да им није познато да постоји решење које би могло да послужи као узор, због чега би била драгоцен свака сугестија за креирање таквог документа, уз захвалност уколико би Повереник за заштиту равноправности допринео таквом документу.

1.6. Уз изјашњење су достављени следећи докази: 1) Договор са семинара Удружења одбојкашких судија Србије пре почетка такмичарске сезоне 2012/2013, бр.66/2012 од 18. октобра 2012. године, 2) извод из документа Светске одбојкашке федерације (ФИВБ) под називом „Medical Controls for Referees“.

2. ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ

2.1. Увидом у акт бр. 66/2012 од 18. октобра 2012. године, под називом: „Договори са семинара Удружења одбојкашких судија Србије пре почетка такмичарске године 2012/2013“, утврђено је да се овај документ односи на правила поступања за судије и контролоре суђења Суперлиге, Прве лиге и Друге лиге. Утврђено је да је у тачки 13. овог акта, под називом „Трудноћа и после порођаја“, наведено да ће ова материја бити прецизирана на председништву Удружења одбојкашких судија Србије и унета у одговарајући правилник, а прописана је обавеза судија да пријаве своју трудноћу и откажу све утакмице после уласка у четврти месец трудноће (због избегавања стресних ситуација и могућих повреда на утакмицама), да минимум шест месеци треба да прође после порођаја да би могле да наставите са суђењем (ко има потребу или жели, може да продужи период несужења после порођаја), а уколико је сезона почела не може се накнадно укључити у рад већ се чека почетак следеће сезоне.

2.2. Увидом у записник са треће седнице председништва Удружења одбојкашких судија Војводине бр. 06-2012/2013 од 20. децембра 2012. године, утврђено је да је под тачком 4.

наведено да ће се одредбе које регулишу статус жена судија чланова Удружења одбојкашких судија Србије објављене у документу дел. бр. 60/2012 од 18. октобра 2012. године под тачком 13, примењивати на све чланове Удружења одбојкашких судија Србије, а у складу са тим и на чланове Удружења одбојкашких судија Војводине.

2.3. Из документа светске одбојкашке федерације (ФИВБ) - Лекарски прегледи за судије, утврђено је да је под тачком 2. чији је назив: „Болести које су неспојиве са суђењем на ФИВБ такмичењима“, наведено, између осталог, да ова листа служи као водич, да није свеобухватна, као и да ће се континуирано ажурирати, а да су набројане болести као што су: респираторне болести, кардиоваскуларне болести, болести нервног система, акутни или хронични алкохолизам и друго, док је под тачком 2.8. наведено трудноћа - од 6 месеца од зачећа.

3. МОТИВИ И РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ МИШЉЕЊА

3.1. Повереница за заштиту равноправности, приликом одлучивања у овом предмету ценила је наводе из притужбе и изјашњења, доказе који су приложени, као и релевантне правне прописе у области заштите од дискриминације.

Правни оквир

3.2. Повереник за заштиту равноправности је самосталан, независан и специјализован државни орган установљен Законом о забрани дискриминације са задатком да ради на сузбијању свих облика и видова дискриминације и остваривању равноправности у друштвеним односима. Надлежност Повереника за заштиту равноправности широко је одређена, у складу са међународним стандардима, како би се омогућило да делотворно и ефикасно остварује своју улогу. Једна од основних надлежности Повереника јесте да прима и разматра притужбе због дискриминације, даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима дискриминације и изриче законом утврђене мере. Поред тога, Повереник је овлашћен да предлаже поступак мирења, као и да покреће судске поступке за заштиту од дискриминације и подноси прекршајне пријаве због аката дискриминације прописаних антидискриминационим прописима. Повереник је, такође, овлашћен да упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације и да органима јавне власти и другим лицима препоручује мере за остваривање равноправности.²

3.3. Повереница за заштиту равноправности констатује да бројни обавезујући и необавезујући документи међународних организација чија је Република Србија чланица, указују на потребу отклањања свих видова дискриминације жена, па тако Конвенција о заштити материнства Међународне организације рада бр. 183. из 2000. године прописује је да је на основу лекарске потврде или друге одговарајуће потврде, на основу домаћег закона и праксе, у којој се наводи предвиђени датум порођаја, жена на коју се примењује ова конвенција има право на породилско одсуство у трајању не краћем од 14 недеља, као и да, узимајући у обзир заштиту здравља мајке и детета, породилско одсуство обухвата период од шест недеља обавезног одсуства након порођаја, уколико није другачије договорено на националном нивоу између владе и репрезентативних

² Чл. 33. Закона о забрани дискриминације.

организација послодаваца и запослених. Конвенција о елиминисању свих облика дискриминација жена (CEDAW, 1979) коју је Република Србија ратификовала, између осталог, прописује да су државе чланице у обавези да се уздрже од сваког поступка или праксе дискриминације жена и да обезбеде да јавни органи и институције поступају у складу са овом обавезом.

3.4. Устав Републике Србије³ у чл. 21. забрањује сваку дискриминацију, непосредну или посредну, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

3.5. Уставна забрана дискриминације ближе је разрађена Законом о забрани дискриминације који у чл. 2. ст. 1. т. 1. прописује да дискриминација и дискриминаторно поступање означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима. Одредбама чл.15-27. Закона о забрани дискриминације дефинисани су посебни случајеви дискриминације. Поред осталог, чланом 20. је регулисана дискриминација на основу пола која постоји ако се поступа противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања права и слобода жена и мушкарца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота. Ставом 2. наведеног члана забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол или због промене пола. Слична одредба садржана је и у члану 4. Закона о равноправности полова⁴ којом је прописано да је дискриминација по основу пола свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање које има за циљ или последицу да лицу или групи отежа, угрози, онемогући или негира признање, уживање или остваривање људских права и слобода у политичкој, економској, друштвеној, културној, грађанској, породичној и другој области. У конкретном случају, релеватна је и одредба члана 34. Закона о равноправности полова, којом је прописано да су спортске организације и удружења дужне да обезбеде равноправан третман полова у развијању и финансирању спортских активности.

3.6. Одредбом члана 10. Закона о спорту⁵ прописано је да је забрањена свака непосредна и посредна дискриминација спортиста у обављању спортских активности, с обзиром на неко лично својство, пол, статус, опредељење или уверење, укључујући и дискриминацију професионалних спортиста и спортиста који желе то да постану у погледу запошљавања, зараде или услова рада, осим када се прављење разлике, односно стављање спортисте у неповољнији положај у односу на друге спортисте у истој или сличној ситуацији темељи на самој природи или стварним и одлучујућим условима обављања одређене спортске активности, а циљеви који се тиме желе постићи јесу

³ Устав Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 98/06)

⁴ „Сл. гласник РС”, бр. 104/2009

⁵ „Сл. гласник РС”, бр. 24/2011 и 99/2011- др. закони

оправдани. Ставом 2. истог члана прописано је да се одредбе спортских правила и општих аката организација у области спорта којима се утврђује дискриминација спортиста не примењују. Такође, према одредби чл. 3. ст. 1. т. 20. овог закона, спортска правила јесу правила утврђена општим актима надлежних националних спортских савеза којима се уређује обављање спортских активности и делатности и остваривање утврђених спортских циљева, која се непосредно примењују на сва лица која су, непосредно или посредно, обухваћена надлежностима националног спортског савеза. (чл. 5. ст.2)

Анализа доказа достављених уз притужбу и навода из изјашњења

3.7. На основу навода из притужбе и изјашњења Удружења одбојкашких судија Војводине и Удружења одбојкашких судија Србије, утврђено је да се спортска правила из акта који је донело Удружења одбојкашких судија Србије бр. 66/2012 од 18. октобра 2012. године: „Договори са семинара УОСС пре почетка такмичарске године 2012/2013“ непосредно примењују на све судије и контролоре суђења Суперлиге, Прве лиге и Друге лиге на територији Републике Србије. Сагласно томе, спортска правила прописана наведеним актом примењује и Удружење одбојкашких судија Војводине, што је и наведено у изјашњењу и утврђено на основу записника са треће седнице председништва Удружења одбојкашких судија Војводине. Са друге стране, неспорно је да Удружење одбојкашких судија Србије нема посебан правилник или други општи правни акт који посебно регулише положај одбојкашких суткиња за суђење током трудноће и након порођаја.

3.8. Повереница за заштиту равноправности констатује да су основани и прихватљиви навода из изјашњења Удружења одбојкашких судија Војводине да оно није донело одлуку којом ограничава судије женског пола на суђење за одређени период због трудноће и порођаја, као и да је неспорна чињеница да се у записнику са треће седнице Удружења одбојкашких судија Војводине бр. 06-2012/2013 од 20. децембра 2012. године налази препис текста документа који је донело Удружење одбојкашких судија Србије. Међутим, не могу се прихватити наводи Удружења одбојкашких судија Војводине да је било у обавези да примењује овакву одлуку Удружења одбојкашких судија Србије, јер је Удружење одбојкашких судија Војводине било дужно да непосредно примени законске одредбе којима је прописано да се одредбе спортских правила и општих аката организација у области спорта којима се утврђује дискриминација не примењују (чл. 10. ст. 2. Закона о спорту). Повереница је мишљења да је Удружење одбојкашких судија Војводине, по достављању спортских правила за судије и контролоре суђења од Удружења одбојкашких судија Србије, требало да укаже Удружењу одбојкашких судија Србије на неправилности, односно, да не примењује акт који је у супротности са императивним законским прописима.

3.9. С обзиром да је ово спортско правило донело Удружење одбојкашких судија Србије и да се оно примењује на сва удружења одбојкашких судија која су у његовом саставу/чланству, потребно је утврдити да ли одредба из акта бр. 66/2012, тачка 13. којом је прописано: „*да је обавеза судија да пријаве своју трудноћу и откажу све утакмице после уласка у четврти месец трудноће (због избегавања стресних ситуација и могућих повреда на утакмицама), да минимум шест месеци треба да прође после порођаја да би могле да наставите са суђењем (ко има потребу или жели, може да продужи период несужења после порођаја), а уколико је сезона почела не може се*

накнадно укључити у рад, већ се чека почетак следеће сезоне", неоправдано ускраћује право одбојкашким суткињама на суђење за одређени период, односно да ли Удружење одбојкашких судија Србије дискриминише одбојкашке судије на основу пола.

3.10. Према тврђењу председника Удружења одбојкашких судија Србије, овакве обавезе за судије женског пола резултат су вишедеценијске праксе која се примењује на највишим одбојкашким лигама у нашој земљи, док су разлози који су довели до оваквог става „хуманитарног и друштвено-одговорног карактера“, засновани на уверењу да су трудноћа и првих годину дана после порођаја најосетљивији период за мајку и дете у психофизичком и здравственом смислу. Имајући у виду ова тврђења, као и остале аргументе који се наводе у изјашњењу Удружења одбојкашких судија Србије, може се закључити да они, пре свега, представљају изношење преовлађујућег става и уверења, на основу којих се развила пракса која је материјализована у тачки 13. документа под називом „Договори са семинара пре почетка такмичарске године 2012/2013“. Међутим, овакви аргументи, посматрани појединачно и у целини, потпуно су неприхватљиви и заснивају се на неутемељеним и стереотипним ставовима, од којих су неки увредљиви у односу на жене.

3.11. Неспорно је да у Србији мајка и дете уживају посебну заштиту, на основу Устава и закона Републике Србије, као и да се мајци пружа посебна подршка и заштита пре и после порођаја. Према одредби чл. 94. Закона о раду запослена жена има право да отпочне породилско одсуство, које траје до навршена три месеца од дана порођаја, на основу налаза надлежног здравственог органа, и то најраније 45 дана, а обавезно 28 дана пре времена одређеног за порођај. По истеку породилског одсуства, жена има право на одсуство ради неге детета до истека 365 дана од дана отпочињања породилског одсуства, а ово право може да користи и отац детета (чл. 94. ст. 3. и 5). Из овога јасно произлази да су период и режим коришћења породилског одсуства и одсуства ради неге детета дефинисани законом, те да нема разумног и објективног оправдања да Удружење одбојкашких судија својим актима смањује обим права одбојкашким суткињама.

3.12. У изјашњењу се истиче да један од разлога, због чега се суткињама ограничава могућност суђења за одређени период због трудноће и порођаја, лежи у чињеници да су, како се наводи, *„реакције играча, тренера и публике на судијске одлуке врло често непријатне и узрокују стресне ситуације за сваког судију, као и да је за жену у трудноћи опасан физички контакт са играчима и лоптом током загревања и одбојкашке утакмице, што се често дешава током утакмице“*. У вези са тим, Повереница констатује да посао суђења на одбојкашким утакмицама није ризичнији од других послова које труднице и породилје обављају у складу са законом и указује да је у чл. 89. Закона о раду прописано да запослена жена за време трудноће не може да ради на пословима који су штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама, и то само по налазу надлежног здравственог органа. Сагласно томе, једино би надлежни здравствени орган могао да утврђује да ли конкретна суткиња, имајући у виду све околности које су везане за трудноћу, може да обавља посао суђења за време трудноће без штете за њено здравље и здравље детета.

3.13. Повереница констатује да су потпуно неприхватљиви аргументи који се односе на наводну немогућност мајке да у периоду дојења *„контролише вишак млека“*, те да се због

тога „на гардероби не може сакрити та природна појава“, „па ако на утакмици дође до излучивања вишка млека, било би непријатно и судији и осталима у сали“. Описане појаве и потенцијалне ситуације које могу настати сасвим су природне и не би требало да код било кога изазову непријатност, а ако суткиња која доји дете жели да предупреди такве ситуације, то може да учини на много начина. С друге стране, потребно је имати у виду да многе мајке не доје своју децу, или комбинују дојење и друге начине исхране.

3.14. Повереница цени бригу за здравље и добробит мајке и детета коју Удружење одбојкашких судија Србије у свом изјашњењу настоји да покаже, али указује на чињеницу да правилан психофизички развој детета не подразумева непрекидно присуство мајке. Тврђење Удружења да „да мајци и беби нико не може да надокнади период међусобне одвојености, а Удружење одбојкашких судија Србије не жели да беби ускраћује природни нагон да буде уз своју мајку, нити жели да преузме одговорност за последице одвојености мајке од бебе због суђења на одбојкашкој утакмици“ резултат је стереотипних патријархалних ставова о родитељству и пренебрегавање потребе да се мајкама и очевима омогући усклађивање професионалног и приватног живота како би на равноправној основи испуњавали родитељске дужности.

3.15. Приликом одлучивања да ли одбојкашка суткиња у одређеном периоду трудноће и након порођаја може да суди одбојкашку утакмицу, потребно је узети у обзир све околности и релевантне чињенице као што су: међународни и домаћи прописи који регулишу ову област, мишљење саме одбојкашке суткиње којој се мора обезбедити да учествује у доношењу одлука које се ње непосредно тичу, сагласно одредби чл. 17. Статута Удружења одбојкашких судија Србије, затим, мишљење надлежног здравственог органа, као и све друге околности које су од значаја за одлучивање у појединачном случају. Имајући све ово у виду, Повереница за заштиту равноправности указује да нема разумног оправдања да се одбојкашкој суткињи ускрати право на суђење након четвртог месеца трудноће до шестог месеца после порођаја, уколико се изјасни да жели да суди и да прихвата сва права и обавезе које из тога проистичу.

3.16. С обзиром да је ово правило донето на основу уверења и праксе, што је утврђено из навода из изјашњења Удружења одбојкашких судија Србије, Повереница за заштиту равноправности указује да прописивање оваквог правила представља поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања, која су заснована на стереотипним ставовима о улози полова, односно представља дискриминацију на основу пола, која је изричито забрањена.

3.17. По питању навода из изјашњења Удружења одбојкашких судија Србије да су прописане обавезе судија женског пола усклађене са актом „Medical Controls for referees“ Светске одбојкашке федерације (ФИВБ), Повереница указује да овај акт нема обавезујућу снагу, да служи као помоћ и смерница приликом одлучивања у сваком конкретном случају, као и да не прописује никаква ограничења у вези са суђењем након порођаја. Повереница уједно подсећа да акти Удружења одбојкашких судија Србије морају бити у складу са националним прописима, укључујући и прописе о забрани дискриминације.

3.18. На крају, Повереница за заштиту равноправности указује да и поред бројних међународних и домаћих прописа којима се гарантује равноправност жена и мушкараца, жене и мушкарци нису још увек равноправни у нашем друштву. Жене се и даље посматрају углавном кроз стереотипну улогу супруга и мајки, а често се услед своје

биолошке функције рађања онемогућавају да напредују у каријери и развијају овај значајан део свог живота. Веома је важно имати на уму чињеницу да жене и поред тога што одсуствују са рада услед трудноће или родитељства, имају права да активно учествују у доношењу одлука које су од значаја за њихово даље ангажовање и напредовање у послу. Стога, приликом одлучивања о праву одбојкашких судија женског пола на суђење у периоду трудноће и/или након порођаја, мора се обезбедити једнак третман, а све одлуке морају бити засноване на објективним критеријумима а не на основу уверења или праксе.

4. МИШЉЕЊЕ

Ускраћивањем права одбојкашким судијама женског пола да суде у одређеном периоду због трудноће и родитељства, а према правилима прописаним у акту бр. 66/12 од 18. октобра 2012. године, Удружење одбојкашких судија Србије прекршило је одредбе Закона о забрани дискриминације.

5. ПРЕПОРУКА

Повереница за заштиту равноправности, на основу чл. 33. ст. 1. тач. 1. Закона о забрани дискриминације, препоручује Удружењу одбојкашких судија Србије да:

5.1. Предузме све неопходне радње и мере из своје надлежности како би уклонило одредбе прописане у тачки 13. акта под називом: „Договори са семинара Удружења одбојкашких судија Србије пре почетка такмичарске године 2012/2013“, и о томе обавести све чланове/чланице Удружења одбојкашких судија Србије.

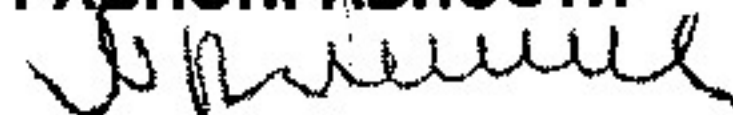
5.2. Обавести све чланове/чланице Удружења одбојкашких судија о мишљењу и препоруци Поверенице за заштиту равноправности бр. 07-00-112/2013-01 од 22. јула 2013. године, као и о предузетим мерама у циљу поступања по препоруци.

5.3. Убудуће води рачуна да приликом одлучивања о праву одбојкашких судија женског пола на суђење у одређеном периоду током трудноће и након порођаја, не крши одредбе Закона о забрани дискриминације, односно да се суздржи од неоправданог прављења разлике или неједнаког поступања и пропуштања (искључивања, ограничавања или давања првенства), у односу на лица или групе лица, које се заснива на неком личном својству.

Потребно је да Удружење одбојкашких судија Србије обавести Повереницу за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема мишљења са препоруком.

Сагласно чл. 40. Закона о забрани дискриминације, уколико Удружење одбојкашких судија Србије не поступи по препоруци у року од 30 дана, биће донето решење о изрицању мере опомене, против којег није допуштена жалба, а за случај да ово решење не спроведе, Повереница за заштиту равноправности ће о томе обавестити јавност преко средстава јавног информисања и на други погодан начин.

**ПОВЕРЕНИЦА ЗА ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ**

др Невена Петрушић